

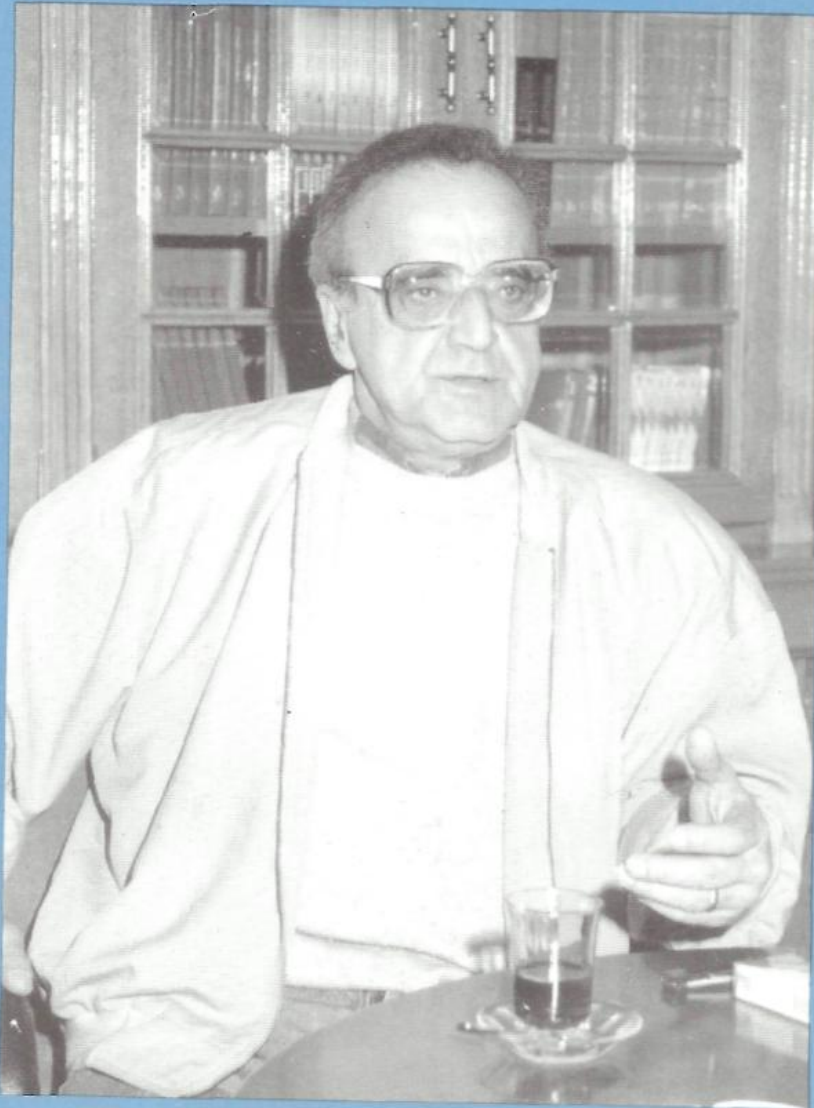
ÇAĞDAŞ HUKUK

YIL: 6

SAYI: 62

1998/3

Av. GÜNEY DİNÇ

Öncü Bir Çağdaş Hukukçu

Çağdaş Hukuk

Sunu

Çağdaş Hukukçular Derneği her yıl, "Çağdaş Hukuk Mücadelesinde Emek Ödülü" vermektedir. ÇHD Yönetim Kurulu 1998 Ödülü'nün Sayın Avukat Güney Dinç'e verilmesine karar verdi.

Dergimizin bu sayısı da Sayın Dinç için dostlarının yazdıklarına ayrıldı.

Ödülü neden mi sayın Dinç'e verdik ? Dergide bu sorunun yanıtını bulacaksınız.

Katkıda bulunan tüm dostlara teşekkür ediyoruz. Ancak, Yazılanları okuduğumuzda, Güney Dinç için daha fazlasını yapmak gerektiğini hissediyoruz.

Bu bir başlangıç olsun

Av. Aydın Erdoğan

11.06.1998

Sayın Avukat
Aydın Erdoğan
Çağdaş Hukukçular Derneği
Genel Başkanı
Ankara

1998 yılı "Çağdaş Hukuk Emek Ödülü" nü bana vermeyi kararlaştırmış olmanızdan onur duydum. Size ve Derneğinizin Genel Yönetim Kurulu üyesi dostlarıma teşekkürlerimi sunuyorum.

Çağdaş Hukuk Dergisi'nin bir sayısını bana ayırmanız ise, hiç alışmadığım türden son derece ince bir davranış.

Bu seçiminizle bana yeni sorumluluklar yüklemiş oluyorsunuz. Elimden geldiğince değerlendirmelerinize ulaşmaya çalışacağım.

Sevgi ve Saygılarımla

Güney Dinç

Güney Dinç'le Söyleşi

Sayın Güney DİNÇ,

- ÇHD, artık geleneksel hale gelen ve her yıl bir hukukçuya verilen "Çağdaş Hukuk Mücadelesinde Emek Ödülü" nün bu yıl size verilmesini kararlaştırdı. Sizi kutluyoruz; duygularınızı öğrenebilir miyiz?

DİNÇ: Ödüllendirilmek, elbette güzel bir olay. Ben yeteneklerine güvenen bir kişi değilim. Zaman zaman yararlı bir şeyler yapabildiysem, bunların tümü yoğun uğraşların ürünüdür. İşleri olağan akışına

İzmir Barosu 1981 yılı olağan Genel Kurul Toplantısı 19 Aralık 1981
Atatürk Kültür Merkezi-İzmir

bırakınca, üretim de duraksıyor. Bu açıdan ödülünüzü sevdim. Emeği özendirdiği için. Beni, uzaktaki köşemde anımsayıp seçen arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunuyorum.

- Genç arkadaşlarımızın sizi daha iyi tanıyabilmesi için bize kendinizi anlatır mısınız? Nerede doğdunuz, anneniz, babanız, okuduğunuz okulla ilk gençliğinizi geçirdiğiniz şehir, bunun sizde bıraktığı izler?....

DİNÇ: Dünyaya gelişim ilginç bir tartışmaya neden olmuş. İstanbul ve Çanakkale Boğazları'nın Türkiye Cumhuriyeti'nin yönetimine geçişi, 1936 yılının 20 Temmuz günü imzalanan Montrö antlaşması ile sağlandı. Ben de o gün, İzmir'in Karşıyaka bucağında doğmuşum. Babam Hüseyin Safder, gençliğinde Darülbedayi'de oyunculuk yapmış, Milli Sahne'nin kuruluşuna katılmış, çok okuyan, aydın bir insandı. Raflara sığmadığı için kitaplarını, sandıklara, kasalara doldurmuştu. İzmir'de saklandığı yıllarda tanıştığı Nazım Hikmet'le, Vala Nurettin (Va-Nü) ve Aka Gündüz ile yakın dostluklar kurmuştu. Bana önce, Çanakkale Boğazı'nın tanrısı Dardanos'tan esinlenerek Dardanel adını vermiş. Ancak ailemin diğer kişileri bu ada ısınamamışlar. Çanakkale Savaşları'nda şehit olmuş bir subayın kızı olan annem bile karşı çıkmış. Çekişme uzun sürdüğü için nüfusa yazılmam da bir yıldan fazla gecikmiş. Karşı çıkanlar iyi

etmişler diyorum. Yoksa böyle bir adla kimliğimi anlatmam çok güç olacaktı.

Karşıyaka ve İzmir'deki çocukluğumun, ilk gençliğimin çok güzel geçtiğine inanıyorum. Yaşadığım kent de güzeldi. İzmir, şimdiki gibi insanı bunaltan, sevimsiz bir beton yığına dönüştürülmemiştir. Başta deniz olmak üzere, doğanın bütün olanaklarından olabildiğince yararlanıyorduk. Sorunuz üzerine, şimdi gerilere doğru baktığımda, o dönemde ayırdaya varamadığım iki temel etkenin yaşamımı yönlendirmiş olduğunu görüyorum.

Birinci etken, savaş. 1939'da İkinci Dünya Savaşı patlak verdiğinde, demek ki ben üç yaşındaydım. Ekmek, çay, şeker, bez, çivi, her şey karneyle alınıp satılırdı. Cam şişeleri ısıtarak kırmadan kesip bardak yapmayı bile öğrenmiştik. Yaşlılarım gibi benim de savaşın getirdiği kısıtlamalardan bir yakınmam olmuyordu. Çünkü, savaştan önce dünyada yaşamamıştık henüz. Ülkede kıtlık vardı ama, toplumsal sınıflar arasında günümüzdeki kadar uçurumlar yoktu. Yaşamlarımız birbirine benziyordu. Savurganlık etmemek, tutumlu olmak, genel davranış biçimiydi. O zaman da savaş zenginlerinden, karaborsacılar söz edildiğini duyardım. Ortalıkta görünmedikleri için, kimler olduklarını bilmezdik.

İkinci etken, Cumhuriyet. Çok yeni olmasına karşın öylesine çabuk

yerleşip toplumca özümsemiş görünüyordu ki, başka tür yönetim biçimini düşünemiyorduk bile. Osmanlı egemenliği sanki bin yılların ötesinde kalmıştı. Biz Cumhuriyet'i dolu dolu soluduk. O dönemde, bu günkü tartışmaların hiç biri yoktu. Anlaşıyor ki, su yüzüne çıkmayan çok boyutlu bir çelişki yaşanmış. Çok partili yaşama geçince, görüntüdeki birliktelik bozulmuş, herkes kendi safında yerini almış. Şimdi daha

zorlu günlerden geçiyoruz.

Sorunlarımızı demokrasi içerisinde, hukuk devletinin kuralları doğrultusunda çözmek zorundayız.

- Hukuk Fakültesine girişinizin öyküsü. Hukuk Fakültesine girişiniz iradi bir kararın eseri mi? Nasıl ve neden bu mesleği seçtiniz?...

DİNÇ: Bu deyim günümüzde de geçerli mi bilmiyorum, ben Hukuk Fakültesi'ni, "olmayana ergi" yöntemiyle seçtim. Önce hangi öğrenimleri görmek istemediğimi, hangi mesleklerde başarılı olamayacağımı saptadım. Örneğin

Çağdaş Hukuk

mühendislik, hekimlik, öğretmenlik, askerlik gibi işler bana uygun düşmüyordu. Hukukçu olmak gibi bir özlemim de yoktu ama, ayıklaya ayıklaya sonuçta hukuk öğrenimine başlamanın en doğru seçim olacağı yargısına vardım. Böylece 1954 yılı sonbaharında, sınava bile girmeden İstanbul Hukuk Fakültesi'ne 447 sayılı öğrenci olarak yazıldım.

- Biraz eskilere dönersek, o zamanki Hukuk Fakültesi, dersler, hocalar belleğinizde neler canlandırıyor?

DİNÇ: İstanbul Hukuk Fakültesi'nde her biri kendi dalında Türkiye'nin kilometre taşları konumundaki öğretim üyelerinin öğrencisi oldum. Ancak bu söyleşide asıl üzerinde durmak istediklerim, sınıf arkadaşlarım. Öyle sanıyorum ki, böylesine nitelikli öğrencilerin bulunduğu bir sınıf

bir daha gelmedi. Erdal Öz, Hilmi Yavuz, Ferit Öngören, Önay Sözer, Demir Özlü ve Sevgili Onat Kutlar, daha öğrencilik yıllarında Türkiye'nin kalıcı sanatçıları arasındaki yerlerini almışlardı bile. "İkinci yeni" akımı sanki bizim sınıftan doğmuştu. Daha sonraları ozan Ercüment Uçarı aramıza katılmıştı. Ben böylesine üretken arkadaşlarımın yakınında, onların hem okuyucusu hem de dostu olmaktan onur duyuyordum. Şimdi çeşitli fakültelerde öğretim veren hukuk profesörleri Sait Güran, Gülören ve Ünal Tekinalp, Erdoğan Moroğlu, Erol Cihan, Pertev Bilgen, Hikmet Sami Türk ve ilkokul öncesinden kadim dostum Bilge Umar'la aynı sıraları paylaşmıştık. Tuncay Bilen, Özdemir Tortaş, Alev Sonat, Nurhan Hüryaşar, Mediha Cesur ve daha nice seçkin dostlar çok renkli

1980 öncesi TİP'in İzmir Merkez İlçe Kongresi'nde
Dinç'in yönetiminde Genel Başkan Mehmet
Ali Aybar'ın konuşması

Çağdaş Hukuk

kişilikleriyle öğrencilik yıllarımın kalıcı anıları arasında yerlerini aldılar. Burada adlarını veremediğim tüm arkadaşlarımı, her zaman olduğu gibi sevgiyle anıyorum.

- Meslekte ilk yıllarınız, hukukçu kimliğiniz, sizin ve Türkiye'nin o anki dünyası?

DİNÇ: 1958 yılı Haziran ayı sonunda Hukuk Fakültesi'ni bitirdiğimiz gün, bu olayı kutlamak için Ferit Öngören'le birlikte sinemaya gitmiştik. Sevincimiz kısa sürede karamsarlığa dönüşmüştü. Marmara Sineması'nın merdivenlerine oturmuş, bundan sonra ne yapacağımızı kara kara düşünmeye başlamıştık. Ferit'in alını yok gibiydi. Kaşlarının bittiği yerde bir parmak enindeki açıklıktan sonra hemen gür saçları başlardı. Karamsarlığını dağıtmak için "Hukuk Fakültesi de alınımı açamadığına göre, demek ki ben hep böyle kalacağım." diye söyleniyordu. Yaşamımda o gün duyumsadığım boşluk, daha uzun yıllar sürüp gitti. Hele staj ve askerliğin de bitmesinden sonra, işsiz, güçsüz, amaçsız ve parasız kalmıştım ortalık yerde.

Dört yıl İzmir'de deneyimli bir avukatın yanında boğaz tokluğuna çalıştım. Açık söylemek gerekirse, bu koşullardaki avukatlıktan pek de tad alamıyordum. Neyse ki, sendikalar ve TİP yetişti imdadıma. Hemen kavganın ortasında buldum kendimi, birden yaşamım çeşitlendi, amaçlarım belirginleşti. İnançlarımıyla bütünleştirme olanağını bulduğum hukukçu kimliğim daha bir anlam kazandı.

- Hukukçu kimdir? Özlemleri, düşleri nelerdir? Hukukçunun toplumsal önemini nasıl tanımlayabilirsiniz?

DİNÇ: Günümüzde ne denli horlanırsa horlansın, kim ne derse desin, hukukçular toplumların temel taşlarıdır. Bizim ülkemizde insanlar, bu gerçeği, ancak başları derde düştüğünde anlayabiliyorlar. Sonra da çabuk unutuyorlar.

Hukukçular, yaratıcı olmak zorundadırlar. Yasalar, daha yürürlüğe girdikleri gün eskiyorlar. Hukukçuları da ikiye ayıralım. Yargıçlar ve savcılar, yürürlükteki kural ve yasalara kaskatı bağlı kalarak, tutucu değer yargılarının korunmasını üstleniyorlar. Zaman ve güncel gelişmelere koşut olarak hukukun yenilenmesine çok az katkı veriyorlar. Arkadaşlarımız her gün bunun yüzlerce örneğini yaşıyorlar. Ben de bir örnek vereyim. 3713 sayılı yasa ile TCK'nun 141. ve 142. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasından sonra bile, Anayasa Mahkemesi, 2820 sayılı Siyasal Partiler Yasası'nın bu açıdan geçerliliği kalmayan 96. maddesine dayanarak, adında "komünist" sözcüğü geçtiği için bir partinin kapatılmasına karar verebiliyor. Bu olayları yeterince tartışıp çözüm üretemediğimiz için, en basit konular uluslararası yargının gündemine kadar taşınabiliyor.

Bir "istem kurumu" olan avukatlık, hukukun yenilenmesi açısından daha etkin işlevler üstlenmiştir. Yaratıcılık, avukatlığın doğasından gelmektedir. Sonuç almanın ne denli güç olduğunu ise, hepimiz biliyoruz.

Çağdaş Hukuk

Buna göre, hukuk öğrenimi sırasında, "hukukta yaratıcılık" olgusu üzerinde daha bir yoğunlaşmak gerekiyor.

- Şimdi TCK'nın 141. maddesi kaldırıldı. Gerçekten bir şeyler değişti mi?

DİNÇ: Sınırlı da kalsa, elbette bir şeyler değişti. Ancak günümüz de hala Anayasa Mahkemesi'nin kararlarıyla siyasal partiler ardarda kapatılabiliyorsa, düşüncelerini açıkladıkları için bir çok insan cezaevlerine gönderilebiliyorsa, sorunlar, yoğunlaşarak devam ediyor demektir.

- Hukukçu olarak, 12 Mart'ı da 12 Eylül'ü de yaşadınız, iki darbe döneminde de avukatlık yaptınız, 12 Mart'ta ayrıca sanık oldunuz. İki dönemin farkı ve ortak özellikleri nelerdi, izleri ne oldu, anlatır mısınız?

DİNÇ: Ben 27 Mayıs'ı da yaşadım. 1960 yılında İstanbul-Rami Kışlası'ndaki yedek subaylığım sırasında adli subay yardımcısı olarak görev yapıyordum. İstanbul Üniversitesi Rektörü Sıddık Sami Onar'ın yerlerde sürüklenişinin ardından yayınlanan Ünlü Senato Bildirisi'ni Askeri Mahkeme'nin daktilosunda çoğaltıyordum. O zamanlar fotokopi yoktu. Bu işi gizli yaptığımı sanıyordum. Sonradan öğrendim ki, komutanlarım da olayı bildikleri halde göz yumuyorlarmış. Özellikle İstanbul'da 27 Mayıs'ı hazırlayan olayları, gençlik eylemlerini, karşı tepkileri, askerın ve halkın tutumunu çok yakından izleme olanağını buldum.

27 Mayıs'ı devrimci bir coşkuyla yaşadık. Ardından gelen 1961 Anayasası'nı, inançla ve bilinçle kucakladık. Ancak yıllar sonra.

Çağdaş Hukuk

yaratılan tartışmaların da etkisiyle düşündüğüm zaman, o dönemde de çok yanlışlar yapıldığı kanısına vardım.

"Demokrasinin kesintiye uğratılması doğru muydu?" sorusuna hala yanıt bulamıyorum. Yassıada yargılamalarının, verilen kararların ise, hukuk adına övünç verici gelişmeler olmadığını şimdi daha iyi anlıyorum. Günümüzde yaşanan bir çok düşmanlığın temeli, şiddetin kurumlaşması, o günlere kadar uzanabiliyor. Demek ki hukukçular, toplumsal açıdan en çalkantılı günlerde bile, duygularına kapılmadan, aşırılıkların ardına takılmadan, hukuksal duruluğu yakalamak zorundalar. Bu çok önemli.

Gelelim ötekilere. 12 Mart da, 12 Eylül de, tam anlamıyla karşı devrim niteliği taşıyan, gerici, faşist darbelerdir. Ancak ikisi arasında önemli bir fark var. 12 Mart acemilik döneminin ürünü idi. 12 Eylül ise, önceki yanlış ve eksikleri giderilmiş, geçmiş deneyimlerden yararlanılarak çok iyi planlanmış, kalıcı bir eylem olarak uygulamaya konuldu. Başarılı da oldu. En büyük tahribatı hukuk alanında yaşandı. Başta Anayasa olmak üzere bağlantılı yasalarla, parlamento'dan sivil toplum örgütlerine, memur, işçi, aydınlardan, sokaktaki kişilere kadar, tüm kurum ve bireyler kısıvrak kuşatıldı. Daha da önemlisi 12 Eylül anlayışı topluma egemen kılındı. Bu kafada insanlar yetiştirildi. Türkiye, 12 Eylül'ün günümüzde de etkinliğini sürdüren tortularından kurtulabilmek için, daha uzun yıllar uğraş vermek zorundadır.

- 12 Mart faşizm sizi cezaevine koydu, meslekdaşlarınız sizi, İzmir Barosu Başkanlığı'na ve TBB Yönetim Kurulu üyeliğine getirdi. Bu bir yanıt mıydı? O zaman neler hissettiniz?

DİNÇ: İzmir Barosu, kuruluştan itibaren. Kurtuluş Savaşı geleneğini sürdüren, cumhuriyetçi, ilerici, demokrat bir kurumdur. Bu temel, Çağdaş Avukatlar Grubu'nun etkinlikleriyle bütünleşince, önemli bir güç oluştu. 1976 Baro Genel Kurulu'na sunduğumuz iki adayımızın Yönetim Kurulu'na seçilmesiyle başlayan katılım süreci, 12 Eylül darbesinden yaklaşık iki ay sonraki Genel Kurul'da Çağdaş Avukatlar Grubu adaylarının tam liste olarak seçilmeleriyle doruğa ulaştı. Bizler de, görevimizi yerine getirmeye çalıştık.

İzmir Barosu'nun sonraki ve günümüzdeki Genel Kurullarında da Çağdaş Avukatlar Grubu adaylarının tümünün seçimlerden başarıyla çıkmaları, çalışmalarımızın benimsendiği, arkadaşlarımızın uyguladıkları katılımcı yönetim ilkelerinin güvenilir bulunduğu gerçeğini ortaya koymaktadır.

- Avukatlık yanında bir de edebiyatçı yazar yanınız var. Bu özellikler birbirini nasıl etkiledi.

DİNÇ: Benim yazarlığım da, lise ve üniversite yıllarında karalamaya çalıştığım şiirlerle başladı. Varlık, Yeditepe, Seçilmiş Hikayeler gibi o dönemin önemli dergilerinde, diğer dergilerde yayınlanan şiirlerim oldu. Ancak, yasaklar nedeniyle çok geç ulaşabildiğim Nazım Hikmet'i okuduktan sonra, şiire ara verdim.

Çağdaş Hukuk

Bir daha da başlayamadım. Kişi böyle bir düzeyi yakalayamıyorsa eğer, şiirde çok direnmemeli.

Beni yazarlıkta yoğunlaştıran asıl etken, 12 Eylül yönetimi ve ardından gelen çarpıklıklar oldu. Anayasa ve yasalar da ayaklar altına alınınca, elde kalan tek hukuksal dayanak uluslararası İnsan Hakları Sözleşmeleri'ydi. Ben de bu temele

nizi boşaltıyor. Kendi kendinizi tekrarlamadan yeni bir şeyler söyleyebilmek için, kafanızın içindekileri, duygu ve düşüncelerinizi, sürekli sorgulayıp yenilemeniz gerekiyor. Bence yazarlık, yaşamla bütünleşen bir özeleştirmedir. Kendinizde eleştirecek bir yan bulamıyorsanız eğer, yazarlık ta bitmiş demektir.

Nesin Karşıyaka Belediyesi'nin İnsan Hakları Ödülü'nün verildiği gün Seçici kurul üyeleri Dinç ve Prof. Ekrem Akurgal ile birlikte 1993

sarıldım. İzlediğim davalarla yakın bağlantıları olan ilk dört kitap, insan hakları ve hukuk ağırlıklıdır. Yedi Domuzlu Altın'da bu çerçevenin dışına çıkarak, yeni açılımlara yönelmeyi denedim.

. Hukukçuluğa çok yakın görünse de, yazarlık başka bir olay. Yazmak için, yaşamak gerekiyor. Yayınladığımız her kitap ve yazı, sizin içi-

Avrupa İnsan Hakları Komisyonu ve Divanı'nın, başvurularınız üzerine verdiği "ilk" kararlar var. Bu kararlar, hangi konularla ilgiliydi? Neler hissettiniz? Bu kararların etkisi ile hukuksal düzenleme yapıldı mı?

DİNÇ: Ben, 35 yıl gecikmeyle de olsa, Türkiye'nin bireysel başvuru-

Çağdaş Hukuk

ru sürecine katılması istemiyle bir kitap, onlarca makale yayınladım. Bu yol açılınca, Sargın, Yağcı, TBKP adına dört başvuruyu sevgili dostum Erşen Sansal ile birlikte yürüttük. Strasbourg Organları ilk kez bu başvurular nedeniyle Türk hukukunu tanımaya, ulusal uygulamaları değerlendirmeye başladı. Biz de onları tanıma, çalışma biçimlerini izleme olanağı bulduk. Komisyon'un ve Mahkeme'nin geçmişten gelen bir Türkiye deneyimi olmadığı için, sözel yargılamaya önem verildi. On yıl boyunca çeşitli duruşmalara katıldık. Neyse ki sonuçta doğru kararlar verildi, ulusal hukuku etkileyen, yenilenmeye,

kaldırılmasında, 3842 sayılı yasa ile CMUK, DGM Yasası, Terörle Mücadele Yasası, Olağanüstü Hal Yasası, Polis Vazife ve Selahiyetleri Yasası değişikliklerinde bu kararlar etkili oldu. 1998 yılında AİHM'nde sonuçlanan TBKP ve İNCAL davaları nedeniyle, başta Anayasa olmak üzere daha bir çok yasanın yeniden değiştirilmesi gerekiyor. Ancak Türkiye'de yalnız politikacıların, kamu yöneticilerinin değil, sonradan kendilerini insan hakları uzmanı ilan eden hukuk kuramcılarının bile, bu sürecin ulusal hukuk üzerindeki etki ve sonuçlarını doğru değerlendirebildikleri kanısında değilim. Bu alanda da, yaratıcı girişimleriyle

Kemal Sülker, İsmet Demiruluç, Dinç DİSK günlerinde- 1968

çağdaşlaşmaya ivme sağlayan gerekçeler üretildi. 3713 sayılı yasa ile TCK 140, 141 ve 142. maddelerinin

başını çekenler, avukatlardır. Çelişkili söylemlerle konuları yozlaştırmak isteyenlere uluslararası hukukun

Çağdaş Hukuk

önemini anlatmak, yine bizlere dü-
şüyor.

- Meslekte toplumsal hukuk ala-
nını seçtiniz. Toplumsal hukuk
mücadelesinin bireysel boyutu ne-
dir? Örgütlü boyutu nedir? Bu
alanda hukukçuya düşen ödevler
nelerdir?

DİNÇ: Bence çağdaşlığın anah-
tarı, bu sorunuzda yatmaktadır.
Hukukçu, önce hukuku bilmek zo-
rundadır. İkinci olarak, hukuku
doğru yorumlayıp, yerinde
uygulamalıdır. Toplumsal ve
örgütsel iletişimle pekiştirilse bile,
bu iki nitelik, bireysel çabalarla
edinilmektedir. Üçüncü nokta,
hukukçunun ekonomik ba-
ğımsızlığını yine mesleki
uğraşları sonucunda sağlayabileceği
gerçeğidir.

Bunlara bir de dördüncü
saptamayı ekleyelim. Hukukçu,
toplumsal etkinliklere katılım
nedenini ve yakın çevresinin
kendisinden beklentilerini doğru
değerlendirmeli, işlevsel önemine
uygun davranışlar içerisinde
olmalıdır. Örneğin 12 Eylül
öncesinde bazı genç arkadaşlarımız
ellerinde birer kova ve fırça ile
sabahlara kadar afişleme
eylemlerine katılır, ertesi gün de
aynı inançları paylaştıkları
dostlarının savunmanlığını üstlen-
dikleri davalara, aşırı yorgunluk ve
uykusuzluk nedeniyle yetişemezler-
di. Bu tür yanlışları yinelememeleri
için tepki alacağımı bile bile, onları
uyarmak da bana düşüyordu.

Hukuk toplumsal bir olay oldu-
ğuna göre, örgütlenme gereksinimi
kaçınılmaz bir zorunluluktur.
Bireysel çabalarla çok şeyler yapı-

labilir, ancak toplumsal değişimler
gerçekleştirilemez. Özellikle
Türkiye'de, yargı yerlerinin dört du-
varı arasında sıkışıp kalarak
hukukun üstünlüğünü sağlamak ola-
naksızdır.

Ben, mesleki uğraşlarımı bir
oranda inançlarım doğrultusunda
yönlendirme olanağını elde edebil-
dim. Zaman zaman düşüncelerimle
çelişen davaları üstlenmek duru-
munda kaldığımı da söylemek
zorundayım. Genç arkadaşlarımızın
ayakta kalabilmek için çok güç ko-
şullarda çalışmak durumunda
olduklarını iyi biliyorum. Avukat,
kişilik yitimine uğramamak için,
yalnız siyasal yetkiye karşı değil,
işlerini üstlendiği kişi ve kurumlara
karşı da bağımsızlığını korumakla
yükümlüdür.

- Çağdaş hukukçuya son mesa-
jınız, ne olacaktır?

DİNÇ: Yıllar öncesinden çok
sevdiğim bir kitap adı var. Onu yi-
nelemekle yetineceğim. "İnsan
Tükenmez."

Yalçın Küçükle üyelik günlerinde 1989

Çağdaş Hukuk

" Güney Dinç"ten

DGM'LERİNDE YARGILAMALAR DURDURULMALIDIR

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde Türkiye'nin yargılandığı bir dava daha sonuçlandı. 9 Haziran günü açıklanan İncal Davası kararının kapsadığı olaylar oldukça gerilere uzanmaktadır.

Halkın Emek Partisi (HEP) İzmir İl Yönetim Kurulu'nun 1992 yılında yayınlamayı kararlaştırdığı bir bildiri henüz dağıtılmadan toplatılmış ve soruşturma konusu yapılmıştı. Bildiri'de, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nce seyyar satıcıların çalışma alanlarının kısıtlanması eleştiriliyor, alınan kararın Güneydoğu'dan göçen yurtdaşları yıldırımaya yönelik bir girişim olduğu ileri sürülüyordu. İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde açılan dava sonucunda, aralarında Av. İbrahim İncal'ın da bulunduğu HEP İl Yönetim Kurulu üyeleri T.C.K. 312/2. maddeye göre "... halkı ırk mülahazası ile düşmanlığa..." tahrik etmekten suçlu bulunarak cezalandırılmalarına karar verildi. Bu karar Yargıtay'ca da onanarak kesinleşti.

Sanıklara uygulanan yaptırım 6 ay 10 günlük hapis cezası idi. Ancak TCK'nın 312. maddesinin ikinci bendine göre mahkum edilenler, diğer yasalara serpiştirilen çeşitli yasaklar nedeniyle, çağdaş insana

Toplumsal ve siyasal kimliğini kazandıran tüm katılım olanaklarından yaşam boyu yoksun bırakılıyorlar. Örneğin siyasal parti, dernek, sendika kurucusu olamıyor, milletvekili, belediye başkanı, belediye ve il genel meclisi üyesi seçilemiyorlar. Bu ve benzeri diğer yasaklamalar nedeniyle TCK 312/2. madde, günümüzde de, geçmişte olduğu gibi siyasal bir tasfiye aracı olarak kullanılıyor.

İç hukuk yollarının tüketilmesinden sonra Avrupa İnsan Hakları yargısına götürülen bu olay, iki temel konuda ulusal hukukun yenilenmesini zorunlu kılan bir sonuca bağlandı.

1- Düşüncüyü Açıklama

Özgürlüğü Yönünden:

AİHK raporuna koşut olarak AİHM, "...düşüncüyü açıklama özgürlüğünün demokratik toplumların temel taşlarından birini oluşturduğunu, Sözleşme'nin 10. maddesi ile korunan özgürlüğün yalnız, zararsız, önemsiz ve toplum çoğunluğunun benimsediği düşüncelerin açıklaması ile sınırlı kalmayıp, devletin ve halkın bir bölümü için çarpıcı, şaşırtıcı, hatta endişe verici düşünceler için de

Çağdaş Hukuk

geçerli olduğunu...' vurguladıktan sonra, politik bir partinin yerel örgütüne kararlaştırılan yargılama konusu bildiride, "... Şiddete teşvikin unsurları bulunmadığı, çoğunluğu kürt kökenli işportacıların çalışma alanlarının daraltılmasına ilişkin önlemleri eleştirmekle yetindiği" belirtilerek, dağıtılmayan bildirilerinin yazılmasına katıldığı için başvurusunun hapis cezasına mahkum edilmesinin, "...demokratik bir toplumda kamu düzeninin korunması için gerekli bir önlem..." sayılmayacağı vurgulandı. Bu nedenlerle AIHM'nin oybirliğiyle verdiği kararla, İncal'ın mahkumiyeti, AIHS'nin düşüncesi açıklama özgürlüğünü koruyan 10. maddesine aykırı bulundu.

TCK 312. maddenin yumuşatılması ya da değiştirilmesi, uzunca bir süreden beri siyasal partiler arasında pazarlık konusu yapılmaktadır. Bu tartışmalar genellikle hangi ünlü politikacılara verilen cezaların kaldırılması, hangi düşünce suçlularına cezaevi kapılarının kapalı tutulacağı noktalarında odaklanmaktadır. Onlara, çağımızın özümseyemeyeceği yeni yeni yanlışlara düşmemeleri için "şiddete teşvik" ile "düşüncenin açıklanması" arasındaki geleneksel ölçütleri yineleyen AIHM'nin İncal/ Türkiye davası kararını doğru değerlendirmelerini öneriyorum.

2- DGM'nin Yapılanması

Yönünden:

AIHK Raporu'nun diğer saptaması da, İncal'ın yargılandığı DGM üyelerinden birinin askeri yargıç olmasıydı. AIHM de, özlük hakları, atanma, yer değiştirme ve

disiplin yönlerinden Milli Savunma Bakanlığı'na bağlı olduğu için bağımsızlığı bulunmayan askeri yargıcin, "...silahlı kuvvetlerin iç düzenini hiç bir biçimde ilgilendirmeyen bir olayda sivil kişilere karşı açılan ceza davasında hakimlik yapmasını..." Sözleşme'ye aykırı buldu. DGM'nin yapılanması "Silahlı kuvvetlerin demokratik bir ülkede, tüm bağımlılık ve taraflılık kuşkularının dışında kalması gereken, askeri olmayan adli alana müdahalesi" olarak değerlendirildi. AIHM, 8'e karşı 12 oyla aldığı kararda DGM'nin objektif bağımsızlığının ve objektif tarafsızlığının kuşkuyla karşılanabileceğine değinilerek, Sözleşme'nin bağımsız, tarafsız yargı ilkesini koruyan 6. maddesinin 1. bendinin ihlal edildiği görüşüne vardı. AIHM'nin kararları kesindir. Temyiz ya da itiraz olanağı bu lunmamaktadır.

Şimdi ne olacak?

AIHS'nin 53. maddesine göre, bu sürece katılan ülkeler, "... taraf oldukları Divan kararlarına uymayı taahhüt et..." miş bulunuyorlar. Elbette Türkiye de, imza koyduğu Sözleşme'den kaynaklanan ulusal ve uluslararası yükümlülüklerini yerine getirecektir. Bunun aksini düşünmek bile olanaksızdır.

Anayasa'nın 142. maddesi, ülkemizdeki diğer tüm yargı yerleri için, "Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi, yargılama yöntemleri kanunla düzenlenir." demekle yetinmiştir. Bu kısa tanım, anayasal kurum ve kavramlarla temelden çelişen DGM'ler yönünden yeterli bulunmamış, 143. maddede ayrıntılara inen çok kapsamlı düzenlemelere gerek

Çağdaş Hukuk

duyulmuştur. AİHM'nin İncal Davası kararının ulusal hukuka uyarlanabilmesi için, öncelikle Anayasa'nın 143. maddesinin, ardından 2845 sayılı yasanın ve konuyla bağlantılı diğer yasaların değiştirilmesi zorunlu olmaktadır. Böyle bir değişime gidildiği zaman uluslararası

1990 Kenim Korcam'la bir imza gününde

yargının bir başka kararını beklemeden, DGM'lerinin hukuk devleti, olağan yargı, doğal yargıç ilkeleriyle temelden çelişen diğer tartışmalı yönlerinin de gözden uzak tutulmaması gerekir. Yüklü

gündemiyle yaz tatiline hazırlanan TBMM'nin bu kapsamlı sorunu ne zaman nasıl çözeceğini birlikte izleyeceğiz.

AİHM'nin kararları, yalnız ya sama ve yürütme organlarını bağ lamakla kalmamakta, "Türk Ulusu adına karar veren" mahkemeleri de kapsamaktadır. Anayasa ve bağlantılı yasalar değişinceye kadar, Devlet Güvenlik Mahkemeleri'nin ve bu kuruluşlarda görev yapan Sayın Askeri Yargıçlar'ın kendi konum ve yapılanmalarını

sorgulamaları zamanı gelmiştir. Politikacılar yeterince ilgi göstermeseler bile, ortada çok ciddi hukuksal sorunlar vardır. AİHM'nin

bağlayıcı kararında vurgulanan sakıncalar giderilmeden, DGM'leri günümüzdeki biçimleriyle yargılamaları sürdürebilirler mi? Karşılarına çıkarılan tüm sanıklar, İncal/Türkiye davası kararı doğrultusunda itirazlarda bulunur, olumlu yanıt alamayınca hukuksal tartışmayı uluslararası yargıya kadar taşırlarsa, böyle bir durum güvensizlik, giderek yargı bunalımı yaratmaz mı?

Kanımca, Anayasa ve ilgili yasalar değişinceye kadar DGM'lerinin kendi kararlarıyla yargılamaları durdurmaları, şimdilik en doğru ve ivedi çözüm olarak görünmektedir.

İnsan Hakları İhlallerine Tazminat

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde Türkiye'nin yargılandığı bir çok dava karara bağlandı. Mahkeme'nin gündemini izleyenler, önümüzdeki aylarda da Türkiye açısından büyük önem taşıyan davaların art arda, sonuçlanacağını kolaylıkla görebiliyorlar. Mahkeme kararları kesinlik taşıyor. Yani bu kararlara karşı, itiraz, temyiz gibi başvuru yolları bulunmuyor.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 53. maddesine göre, Avrupa Konseyi'ne üye 40 devlet, "...taraf oldukları Mahkeme kararlarına uymayı taahhüt etmiş..." bulunuyorlar. Kararların uygulanmasını, A.K.'nin yürütme organı konumundaki Bakanlar Komitesi denetliyor.

AİHM'nin, bir temyiz mahkemesi gibi ulusal yargı kararlarını bozma ya da değiştirme yetkisi bulunmuyor. Uluslararası yargının başlıca görevi, iç hukuk uygulamalarını AİHS karşısında değerlendirmek ve eğer varsa

Sözleşme'ye aykırılıkları saptamakla sınırlı kalıyor. Bu şekilde verilen kararlar, A.K. üyesi devletlerin iç hukuklarını başlıca üç temelde etkiliyor:

- a) Yakınılan olay Sözleşme'yle birlikte ulusal yasalara aykırı bulunursa, ilgili devlet, yasalarını değiştirmek zorunda kalmaksızın iç hukuk uygulamalarını düzeltiyor.
- b) Sorun, ulusal yasaların Sözleşme'ye aykırılığından kaynaklanıyorsa, böyle durumlarda yasaların yenilenerek Sözleşme'ye uyarlanması gerekiyor.
- c) Her iki koşulda da, AİHM bu doğrultuda bir karar almışsa, zarar gören kişi veya kuruma, tazminat ve yargılama giderleri ödeniyor.

Bu çok yalın işleyiş, Türkiye'de anlaşılammıştır. Daha doğru bir anlatımla, anlaşılması

Çağdaş Hukuk

istenmemektedir. Bu dava sonuçlanınca, görsel ve yazılı basın, olayı "Türkiye tazminata mahkum oldu" başlığıyla duyurmaktadır. Kimi politikacılar, hatta konunun uzmanı geçinen bazı bilim insanları (!) bile, "öde kurtul" anlayışı içinde, kararlaştırılan tazminatın ilgisine ödenmesiyle, uluslararası yargı kararının uygulanmış olacağı, böylece dosyanın kapanacağı yolunda demeçler vermektedirler. Uzunca bir süreden beri hükümetler de, tazminat ve yargılama giderlerini Ödemekle yetinmekte, uyumsuzluğun temelindeki yanlışları düzeltmek için etkili çözümlere yönelmemektedirler.

AİHM, hangi davalarda Türkiye'nin Sözleşme'yi çiğnediği yargısına vardı? Şimdilik yalnız üç örnekle yetineceğim.

Akdıvar Davası'nda Türkiye, "... güvenlik güçlerinin başvuru sahiplerini yakmalarında ve bu nedenle köylerini bırakarak başka yerlere göçmek zorunda kalmalarından..." sorumlu tutuldu.

Aksoy Davası'nda Türkiye, "... çok ciddi ve canice işkence olarak tanımlanabilen, kişinin iki kolunun felç olması sonucu getiren Filistin Askısı..."na göz yummaktan sorumlu bulundu.

Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin Anayasa Mahkemesi'nce kapatılması, Sözleşme'nin 11. maddesi ile güvence altında

tutulan örgütlenme özgürlüğünün çiğnenmesi olarak nitelendirildi.

AİHM'nin kırk yıla yaklaşan tarihinde, köy yakmaktan, işkence yapmaktan, siyasal parti kapatmaktan mahkum edilmiş başka tek bir ülke bulunmuyor. Buna karşılık işkence, köy yakma, yargısız infaz konularını kapsayan Türkiye'ye yönelik yüzlerce başvuru Komisyon'da ya da Mahkeme'de sıralarını bekliyor. Anayasa Mahkemesi'nce kapatılan partilerden insan hakları yargısına başvuruların sayısı altıyı buldu. Çok yakında AİHM'nin ülkemizdeki düşünce açıklama özgürlüğüne ilişkin değerlendirmelerini de göreceğiz.

Dünyanın her köşesinde insan haklarının korunup geliştirilmesi, ulusal organların çabalarıyla sağlanıyor. AİHM'nin yapılanması da, bu temele dayanıyor. Yoğun, kaba, süreklilik taşıyan ölümcül insan haklarının yaşandığı ülkemizde, yasama, yargı ve yürütme erklerine çok iş düşüyor. Mahalle bekçisinden valiye, ilçe yargıcından Yargıtay'a kadar, kamusal süreçte görev alan her kişi ve kurum, insan haklarının korunmasında doğrudan sorumluluk taşıyor. Onların gereken özeni göstermeden uygulamaya koydukları bir işlem, hiç beklenmedik zamanlarda uluslararası yargının gündemine taşınabiliyor. Acaba tüm kamu görevlileri bu bilince ulaşabildiler mi? Değişimi ve yenilenmeyi

Çağdaş Hukuk

yadsıyarak, olduğu gibi kalmakta direnerek insan haklarına uyum sağlanamaz. Oysa, kolaycılığın batağına saplanan Türkiye'de, yeni açılımlara yönelmek bakımından devlet durmuş gibi.

Dava sonuçlarını salt tazminat düzeyinde algılamak, işi ciddiye almamak anlamını taşıyor. AIHM, Sözleşme ihlallerini saptadığı bir çok olayda tazminata gerek görmeyebiliyor. Mahkeme, davacıların manevi tazminata hak kazandıklarını açıkça vurguladıktan sonra, böylesine önemli bir hukuksal çözüme katkıda bulunmanın, onlar

için yeterli doyum nedeni sayılabileceğini kararında belirtiyor. Bu gerekçelerin de ortaya koyduğu gibi, tazminat ve yargılama giderleri, davaların ikincil sonuçlarıdır. Önemli olan, uyuşmazlığın temelinde yatan hukuksal çarpıklıklara çözüm getirmektedir.

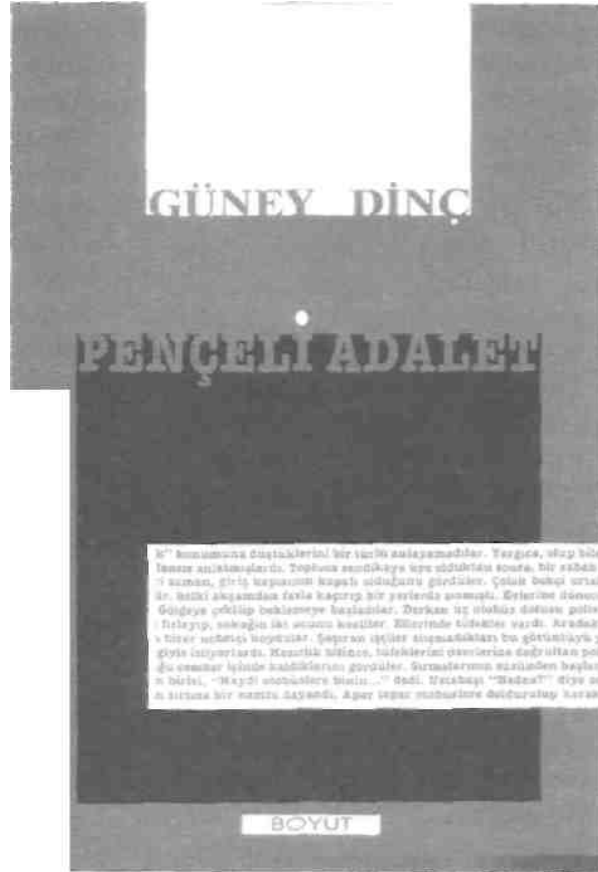
İnsan hakları tazminatlarının Türkiye bütçesindeki yeri, bir yağmur damlasından daha etkili olmayabilir. Ancak, o damlanın ardında, kan var, ateş var, gözyaşı var. Bu acıları sona erdirmenin yolları bulunmalıdır.

Bilgisayar Çağında Özel Yaşamın Korunması*

1- Yalnız Kalma Hakkı

Çağımızda, gelişme ve bunalım birlikte anılmaya başlandı. Başkaldıran ekonomi, güçsüzleri acımasızca ezip geçiyor. Bu akışa ayak uydurabilmek için, kişiyi soluksuz kılan bir yarışma sürüp gidiyor. Konut, beslenme, sağlık, giyim gibi zorunlu gereksinimler bile, olağan çabalarla karşılanmıyor. Yaşam kavgasının çekip aldığı her ödün, kişilikleri törpüleyip insanı küçültüyor. Töreler göçüyor, yasalar aşınıyor. Böyle bir yapı kendiliğinden ayakta duramayınca, baskılar, yasaklar birbirini kovalıyor. İşçisi, köylüsü, basını susturulan ülkede, seçkinliğin de anlamı kalmıyor. Korku ve utancın boy verdiği ortamlarda ekin yozlaşıyor. | El yordamıyla giden günübürlük yaşam, anlamsız bir gülmeceye dönüşüyor.

* Güney Dinç, "Güvensizlik Üçgeni" adlı yapıtından alınmıştır, (s.9-11)

Yaşamak, bir güzelliği yakalamaktır. Coşkuyu, arayışı canlı tutmaktır. Tek düzeliğe baş-

Çağdaş Hukuk

kaldırmak için, insan coşmalı, bir yerlerden fıskırmalıdır. Duyarsızlığa çarpıp dağılan umutlarının yeşereceği özgür ortamlar kurmalıdır. Kentin gürültüsü örtülünce, ses güzeldir, doğa çizgide özgünleşir, hele bir kitabın yapraklarında dolaşmak, tadına doyumaz tutkudur. Makine başında ezilen kişi, türkülerde yiğit, dizgelerde özgürdür. Akşam çayını yudumlarırken köşesinde, bir günlük buyruklarıyla, yeryüzünden tüm kötülükleri kovanlar vardır. Kimi çocuklaşır yalnızlığında, kimi ilkelikte dağıtır özlemlerini. Bir başkası için, bunların tümü saçmalaktır.

İnsanlar, duygu ve düşünceleriyle bezedikleri küçük dünyalarında özgürce yaşamak isterler. Toplumsal baskıların, ekonomik kaynaklı ödümlerin yıpratıldığı kişiliklerini, doğa sevgisinden kitap tutkusuna uzanan ilgilerle onarma yollarını ararlar. Günümüzün karmaşık dokusu içinde yorgun düşen bireylerin kendileriyle bütünleştikleri tek sığınakları, özel yaşamlarıdır.

Özel yaşam, bir iç sorgulamadır. Kişinin kendisiyle hesaplaşmasıdır. orada da her şey aydınlık değildir. Günışığına dayanamayacak anılar, görüntüyü gölgeleyen beklentiler vardır. Belki de utkunun temelinde hoyratlık, mutluluğun kaynağında bencillik yatıyor. Yumağı çözünce, unutulmak istenen, anlamsız kavgalar, acı veren olaylar ve

başkalarının bilinmemesi gereken daha nice gizler, dökülüp saçılır ortalığa. İnsan bu, düşe kalka gidiyor işte. Yaralarını örtüp, yazgısını sürüyor. Arada bir kendisini yenileyip yanılığlarından arınmaya çalışıyor. Bunları sergileyip, kişilikleri yıpratmanın yararı yoktur.

Hukuk, öteden beri, özel yaşamın korunmasına ilgi göstermiştir. Uluslararası sözleşmelerde, anayasalarda, yasalarda, özel yaşamı bütünleyen aile ve konut dokunulmazlığı, kişinin adı, onuru ve yazışmaları, her türlü hukuk dışı karışmaların önlenmesi amacıyla, yasal güvence altında tutulması gereken değerler olarak benimsenmiştir. Özel yaşamın korunması için, devlete, kamu kurum ve kuruluşlarına; kişilere, izlenen amaç doğrultusunda sorumluluklar yüklenmiştir. Görev nedeniyle edinilen bilgilerin açıklanması, ya büsbütün yasaklanmış, ya da, kamu güvenliği, yargısal soruşturmanın gereği gibi zorunlu nedenlerle sınırlı tutulmuştur.

Özel yaşamdan ne anlaşılır.

Hukuk öğretisi, bireyin yaşantısını üç bölümde incelemektedir. Ortak yaşam, özel yaşam ve gizli yaşam. Ortak yaşam, kişinin toplum içindeki yerini, görünen etkinliklerini, başkalarıyla olan genel ilişkilerini kapsar. Tüm topluma açık olan bu

* Güney Dinç, "Yedi Domuzlu Altın"
(s. 170-177)

Çağdaş Hukuk

alanday, gizlilik söz konusu değildir. Özel yaşam ise, kişinin kendi öz-varlığı ile bütünleşmesi için, dış etkilerden olabildiğince uzak tutulması gereken ortamdır. Bir başka deyişle, özel yaşam, bireylerin yalnız yakınlarının öğrenebileceği ve başkalarının bilinmesi istenmeyen yaşam çevresidir. Ekonomik koşullar, aile ilişkileri, geçim sorunları, iş ve uğraş alanındaki çalkantılar, bu tanıma girmektedir.

İnsanların, bir de gizli yaşamları vardır. Bu alan, başkalarını hiçbir biçimde ilgilendirmemektedir. Açıklanmayan düşünce ve inançlar, duygusal bağlantılar, sağlık sorunları, özel anılar gibi kişilik birikimleri, dışa yansıtılmayan sırlardır. Kişinin "yalnız kalma hakkı" olarak da anılan gizli yaşamının, her çeşit el atmanın dışında tutulmasıdır.

Yedi Domuzlu Altın*

Yerlerde ezilmiş gazete artıkları. Martılar artık uçmasalar da olur. Poyrazın kaldırdığı kılcal süprüntüler alanda bekleyenlerin yüzlerine çarpıp, döne döne körfezin derinliklerine dökülüyor. Koyu yeşile çalan özentinin dağıttığı mozayığın ardında, başladığı gibi biten duyarsız serpintiler. Daha şimdiden solan çiçeklerin arasından bir parmak uzanıyor denize. Yoldular o çiçekleri. Süngünün ucuna takar gibi soğuk demire sapladılar. Çiçekler neden suskun?

Hani güleç yüzlü karabataklar yüzerdi bu sularda. Şaşırtırlardı insanları. Dalıp gidince derine, nereden uç vereceğini bilemezsiniz. Zıpkın gibi saldırırlardı istavritlerin üzerine. Bakardınız, kıyıda sakın bir oğlan, fırlatmış oltasını gücünün yettiğince, ha vurdu ha vuracak, bekliyor. Derken incecik gırtlaklarını yırtan zokanın ucunda, kanatlarını çarpa çarpa rıhtıma koşuyor karabatak. Çocuk sevinsin mi, ağlasın mı? Uçanbalığı beklerken, enginde yüzen kuşu yakalamış.

Solgun çiçeklerin arasından uzanan parmağın gösterdiği yerde akla karanın kavgası var. Deniz kaplumbağaları dolaşırdı bu sularda. Kocaman başını çıkarıp soluk aldığı zaman, yanınızda biri var sanırdınız. İkiyseniz, üç olurdunuz. Şimdi sürükleniyor dalgalarda sönmüş cinsellik. Adam kapağı kaldırmış, peynirin salamurasını dökmüş. Öteki köpüren turşu kavanozunu boşaltmış. Ezilmiş domates çekirdekleri, sünmüş karpuzlar, bir de derisi soyulunca doyaya sırtan kedi kafası. Yüzüyorlar patlak karınlarından barsakları sarkan farelerle kardeş kardeş. Balıklar yer bitirirdi onları, ardından gelen zehir olmasa. Hani balıklar nerede?

Martılar, bırakmışlar sahili, çok içerlerde bir mezarlığın, servilerine tünemişler. Akbabalar gibi bekliyorlar dallarda. Adam şaşırmış bağılıyor. "Yanlışlık var, siz buralı değilsiniz," diyor. Martılar, usul usul dinliyorlar da, aldırıyorlar söylediklerine. Arada bir içgüdüleriyle denize düşer gibi, taze açılmış toprağa saplanıp ağızlarında kıvranan bir solucanla yuvalarına dönüyorlar. Yanlışlık neresinde bunun?

Kirli beyaza kesen akıntının izi tüm körfeze sinmiş. Küçük Deniz, eteğini çekiştirdiği genç kadına soruyor

"Yasemin... Biz düşmanı buradan mı denize döktük?"

"Evet"

"Çok yazık. Hiç bu kadar pis suya insan atılır mı...?"

Küçük bulut, anlamakta güçlük çekiyordu bu insanları. Ak sütü mayalayan, kara yünü dokuyan onlardı. Tuluma bastıkları peyniri yediremediler çocuklarına. Pazara götürüp sattılar, kıyılmış tütün, çay ve şeker almak için. O güzelim

kilimleri verdiler, yıkanınca boyası bulaşan makine işi iplik yaygılar serdiler döşeklerine. Balkonları çiçek kokan, rüzgârda tül perdeleri uçuşan evler yaptılar, içinde oturmayı düşlemedikleri. Taş kırıp yol döşediler, otomobiller geçsin diye. Alacakaranlıkta tütün kırmaya giderken, dar patikada devrilen traktörün römorkunda can verdiler. Ormana işçi oldular, koskoca ağaçları devirdiler. Dama düştüler, ayaklarına takılan kuru dalı çocuklarını ısıtmak için alıp götürünce. Babalarından kalan bir karış toprağı

paylaşamayınca, mahkemelerde yarıştılar kardeşleriyle. Sonra başkaları geldi, atalarının onca emekle aşıladıkları deliceleri kökleyip orman yerine kent kurdu. Kime yakınacaklarını bilemediler. Yiğitlik bellediler birbirleriyle dövüşmeyi. Onur saydılar kan içicilerin önünde eğilip, kirli ellerini öpmeyi. Uygarlığın doruklarında yaşadılar, esinlenmediler bin yılların ürünlerinden. Buyruklara uyup savaştılar başkaları için, yürekleri yetmedi özgürlükleri için savaşmaya. Yaşam boyu toprakla uğraştılar, bir çiçek dikmediler tozlu bahçelerine. İçki içtiler, çoştular, oynadılar, esrik oldular, yere tükürüp kavga ettiler.

Çağlar değişti, evren köpürdü, duvarlar yıkıldı, doğa taşı. Yaşamları değişmedi. Kendileyin ayak uydurdular görüntüye. Günü gelince askere gittiler, vergilerini ödediler, seçimlerde oy verdiler. Hastalanınca doktor, ilaç bulamadılar. Kesintisiz çalıştılar doğa elverdiğince. Hep borçluydular, tefeciye, tüccara ya da bankaya. Ürünlerini satınca, eski borçlarını ödediler, Omuzlarındaki yük kalktı, sevindiler Bir sonraki yıl ayakta durabilmek için, toprağı düşmeyen

tohumu karşılık gösterip yeniden borçlandılar. Çalışmakla bir yere varamayacaklarını gördüler. Yitirilecek umutları yoktu. Yedi Domuzlu Altın'ın ardına düştüler.

Arıyorlar... İmbatın söküp götüremediğı küçük bulut çok uzaklardan izliyordu onları. Hiç böylesine kusursuz bir döngü görmemişti. Üzerinden binlerce yıl geçmesine karşın Koicphon beylerinin kurduğı düzen, zaman içinde yeni biçimler edinerek hızını yitirmeden sürüp gidiyordu.

